

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/143126,Uzczczenie-ofiar-w-75-rocznice-pacyfikacji-i-spalenia-wsi-Wawolnica-3-maja-2021.html>
2021-06-25, 00:18

Uczczenie ofiar w 75. rocznicę pacyfikacji i spalenia wsi Wąwolnica - 3 maja 2021

Otwarcie wystawy plenerowej oraz uroczystą mszą św. uczczono pamięć ofiar komunistycznego terroru we wsi Wąwolnica. Wystawę przygotowało Centralne Biuro Antykorupcyjne, wykorzystując zdjęcia amerykańskiego fotografa Johna Vachona. Instytut Pamięci Narodowej jest oficjalnym promotorem wystawy.

2 maja 1946 r., w rok po zakończeniu II wojny światowej, Wąwolnica została spalona przez Grupę Operacyjną komunistycznej Milicji Obywatelskiej, przy wsparciu funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa. Pacyfikacja odbyła się w odwecie za wsparcie udzielane członkom polskiego podziemia niepodległościowego przez mieszkańców wsi.

Autorem prezentowanych na wystawie unikatowych zdjęć z pacyfikacji Wąwolnicy jest amerykański fotograf John Vachon, przebywający wówczas w Polsce z misją UNRRA (United Nations Relief and Rehabilitation Administration) – międzynarodowej organizacji utworzonej w Waszyngtonie w celu udzielenia pomocy obszarom wyzwolonym w Europie i Azji po zakończeniu II wojny światowej.

Wystawę otwarto na rynku w Wąwolnicy 3 maja 2021. W trakcie uroczystości został odczytany list, który prezes IPN dr Jarosław Szarek skierował do mieszkańców Wąwolnicy i uczestników ceremonii. Uczestnicy uroczystości złożyli wieńce pod pomnikiem ofiar spalenia Wąwolnicy, a następnie wzięli udział we mszy św. w intencji Ojczyzny, odprawionej w bazylice mniejszej pw. św. Wojciecha w Wąwolnicy.

Instytut Pamięci Narodowej jest współorganizatorem uroczystości wraz z Centralnym Biurem Antykorupcyjnym, Gminą Wąwolnica, Parafią Rzymskokatolicką w Wąwolnicy oraz Regionalnym Towarzystwem Przyjaciół Wąwolnicy.

Więcej informacji:

prof. Tomasz Panfil

tel. 570 090 400

e-mail tomasz.panfil@ipn.gov.pl

***

Komentarz historyczny

Dla mieszkańców Wąwolnicy, jak dla setek tysięcy Polaków, wojna nie skończyła się w 1945

r. 2 maja 1946 r. Grupa Operacyjna Milicji Obywatelskiej, w ramach odwetu za wspieranie polskiego podziemia niepodległościowego, spaliła wieś Wąwolnicę, strzelając w zabudowania pociskami zapalającymi. Milicjantów wsparli funkcjonariusze Urzędu Bezpieczeństwa oraz żołnierze Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, którzy nie pozwalali gasić zabudowań.

W wyniku akcji funkcjonariuszy komunistycznego reżimu życie straciły trzy osoby. Spalony dobytek wąwolniczan to ponad sto zabudowań mieszkalnych i gospodarczych oraz duża część inwentarza. Straty materialne poniesione przez 197 poszkodowanych, zamknęły się kwotą ponad 75 milionów 316 tysięcy ówczesnych złotych.

Mieszkańcy Wąwolnicy, którzy zostali tak okrutnie skrzywdzeni, przez lata byli samotni. Komuniści nie zadowolili się aktem terroru. Całe lata zabraniali mieszkańcom wspominać o tragedii, fałszując jednocześnie przekaz historyczny o tym wydarzeniu. Reżimowe władze odmawiały również mieszkańcom odszkodowań, piętnując ich jako „bandytów”. Prawda przeżyła w smutnych wspomnieniach wąwolniczan oraz na niezwykłych fotografiach amerykańskiego fotoreportera Johna Vachona, który przypadkiem znalazł się w okolicy i – niezauważony przez komunistycznych funkcjonariuszy – uwiecznił dramat wsi. Jako pracownik UNRRA, z pewną swobodą mógł się poruszać po Polsce. Jechał właśnie z Kozienic do Lublina, gdy zobaczył słupy dymu, które przypominały mu palące się szyby naftowe ze Stanów Zjednoczonych. Podjechał do Wąwolnicy po przeciwnej stronie wsi w stosunku do akcji pacyfikacyjnej i zrobił unikatowe zdjęcia, które dzięki uprzejmości jego córki trafiły do Polski.

Zobacz też:

[Otwarcie wystawy „Pacyfikacja Wąwolnicy” – XII Festiwal NNW Gdynia, 25 września 2020](#)

Zdjęcie pionujące
Wąwolnicy, 3 maja
1946. Fot. John Vachon

Zdjęcie pionujące
Wąwolnicy, 3 maja
1946. Fot. John Vachon

Zdjęcie pionujące
Wąwolnicy, 3 maja
1946. Fot. John Vachon

Zdjęcie pionujące
Wąwolnicy, 3 maja

Mieszkanka Wąwolnicy
z uratowanym
dobrym. Wąwolnica,
3 maja 1946. Fot. John
Vachon

